

نورك پوروى

[اون آلتىنجى سنه]

نورك اومياقلىرى مركز لىبىتى طرفىدىن نىش اولتور .

جلد ۵

حزيران ۱۹۲۷

نومرو ۳۰

۵۷۵
احمد حکمتک ئولومى مناسبتيد

مطبوعات عالمنده

احمد حکمتک ئولومى ، حوادث قىياندن يازيلان بش اون سطر مستتنا اولقى اوزره ،
كونده لك مطبوعاتمزدده ، لايىق اولدنى عكسلى اويانديرامادى . ستونلرني جناي و هيجانلى
وقعه لره تخصييص ايتمكدن مملكتك فكري جريانلرني تعقيب زمان و مكان بولامايان غزته لر سرك
بو بوبوك ئولوحفنده بو قدر لاقيد قالمالري ، بوبوك تأسفله ليدده شايدان بر حادثه در . يالكز
« وقت » ريفمزدده « حق سها » بك آرقاداشمز كوزهل بر مقاله ايله مرحومك خاطره سنى
تعزير ايتدى . هفته لى مطبوعاتمز آراسنده ، قىيتلى بر صنعت و ادبيات مجموعه سى اولان
« كوش » ريفمزدده مرحومه آريجه بر نسخه تخصييص ايتك صورتيه بوبوك بر قدر شناسلق
كوستردى . فى الحقيقه « كوش » ك مرحوم نامنه جيقاردنى ۱۱ نجى صايفى ، قىيتلى مقاله لر
و خاطره لرله دولودر . دامى شاعر مز « عبدالحق حامد » دن باشلايه رقى عشاق زاده خاله
ضيا ، حسين رحى ، جلال ساهر ، محمد رؤف ، ارچند اكرم ، يوسف ضيا بككر كى
طائىنمىش اديبلر سرك مرحومه هاند خاطره لرني ، احتساسلرني معنوى اولان بو نسخه ده ،
احمد حکمتک خصوصى حياتنه هاند كوزهل بر مقاله ايله كوجوك فقره لر ، آرلرندن اعتا
ايله جيقارلمىش وجيزه لر ، اپى اطرافلى بر ترجمه حال مرحوم حفنده اولدغه مكمل بر فكر
ويرمكده در ؛ صنعت و ادبيات جريانلريله علاقه دار اولان ، حکمتک صنعت عالمزده كى موقعى
لايقيله اوكره نك ايسته بن اوجاقلى قارده شلرمزه « كوش » ك بو صايفى بالخاصه توصيه
ابده رز . محمد رؤف بكك « احمد حکمتک ناسل طائيدم » آدىل خاطره سنى ، ريفمزدك مساعده سنى
كووه نه رك ، ستونلرمزه نقل ايدييورز :

ايلك كونلر ايدى . صوكر اكي تكليف سرك وصميت دها بك حاصل اولمايىقندن
تروت فنونه هر كون كينمه يور ، و كيتديكم زمانلر جوق قالمايورد . او كونلرده
جنابله برابر جاهد و جاويدك ترك ايتديكى « مكتب » رساله سنده جالينيوردي .
شيمديكى آژانس بناسنك اوست قاتنده بر اوداده بولونان اداره خانه ده هفته ده اوچ

درد کون بولونور ، اوراده یازی و تصحیح ایشلرینی بیتیردکن صوکر ابرارجه نروت فنونه کیدردک .

فکرت ، اورابه ، کندینه مخصوص حرارت و غلیانله بونون دوستلرینی جلب و دعوت ایدیور ، ارباب اقتداری طولامغه چالیشیوردی . بو سببله اوزمانه قادار طانیما دیغمز کورمه دیکمز برچوق آداملره راست کلیور ، و برچوق کیشیلرله تماس ایدیوردق . ع . ناظم ، ع . نادر کبی بالآخره ادبیانده بویوک موقعلر آلان ذوات ایله حسین سیرتی ، اسماعیل صفایی اوراده بو انسالرده کوردیم ، طانیدم .

ینه برکون فکرتله اداره خانه ده یالکزدق . اینجه اوزون بویلی وجنتلمن طورلی بر ذات کلدی . بو ، هیچ کورمه دیکمز برسیما ایدی . فکرت اونی حرارتله قامابه اوطورتدی ، قونوشمغه باشلادی . بن ، کنارده ، یازیخانه ده انکلیزجه غزته لره باقیوردیم . ایکی دقیقه لقی بر محاوره دن صوکر ا فکرتک دوستلرینه خطاب ایدرکن ، طانی بر آهنگ آلان سسی بوکسه لدی :

— رؤف بک ...

باشمی قالدیردم . مسافرده توجهکار بر تبسمله بکا باقیوردی .

فکرت ، تقدیمکار بر طورله :

— احمد حکمت بک « بهر ابالاسده » حکایه کزی بک بکنمش و اوندن

هوسله ندرک بر حکایه یازمش ، کتیرمش ، دیدی .

روحي و معنوی رابطه لرك سوقيله صمیمی اولمالری مقدر انسانلر کبی ، ایکیمزده ده برحمله اولدی . بن شتاب ایتدم ، او ایکی آدیم آندی . اوزانان اللریمز بر بریله قوجا قلاشدیلر .

ایشته احمد حکمتله ایلك طانیشما من بو صورتله اولدی . کندیسى نروت فنوندن اول برقاج اوراق مجموعه یه حکایه لر یازمش ، اوزمان بر موجودیت ادبیه صاحبی ایدی . وظیفه اعتباریله خارجییه دوام ایتدیکندن اداره خانه یه نادر کلیر ، وکلدیکی زمانلر نیم رسمیتله برابر بزم ساری و غلیانلی شطارت نمزه اشتراك ایتدیکی اولوردی . نروت فنونده بر برینی تعقیب ایدن حکایه لری اولدقجه بر قدرت کوستریور ،

تورک یوردی - ۳۰ - ۴

و عمومی تقدیر کار اولمغه سوق ایدیوردی .

کیت کیده، بوتون آرقاداشلر کی اونکلده دوستلق قوتلندی؛ برکیجه بوتون نروت فنون ارکاتی اوزمان عنمان بکده غازیونک قارشیدنه کی اوینه یمکه جاغیردی؛ بنی بر قاج دفته خصوصی دعوت ایتدی. صمیمیتی قوتلند بر مک ایچون لازم اولان شیلری یادی. «خارستان و کلستان» کتابی نشر اولوندینی وقت، فکر ت نروت فنوندن چکیلمش، غزته پی جاهد اوزرینه آلمشدی . بن، او کونلرده، چیقان کتابلر حقنده مقاله لر یازمقده اولدیغندن بردانده اولک حقنده یازدم .

هیچ اونو تمام ا بو مقاله نشر اولوندینی کون مطبعه ده اوچ دوت آرقاداش اوطوریوردق . حکمت قاپیده کوروندی . مقاله عمومی خطرلنده لهنده اولمقله برابر برقاج نقطه ده اونی ممنون ایتیه جک صورتده علیهنده ایدی . کندینک بونلری ناصل تلقی ایده جکینی بیله میهرک شه و تردد ایدیوردم .

ایلک سوزلرندن همان آ کلام که ، یازدیقم شیلری خوش کورمه مشدی . حاضر بولونانلر هر وقتکی کی قهقهه و آلایه اونک رسمیتی و اغبرارینی ازاله به و صمیمیتی جلب دعوته چالیشدقلری حالد ، او، جدیتی محافظه ایتدی . و لاقیردی آراسنده : « جانم بونی نه دن بویله یازدک ؟ » دیمکه قادار واردی .

دوستلق سها مزده پیدا اولان بو خفیف بولوط، صیمی صنعتکارلر آراسنده اولماسی لازم کلدیکی کی، بک جابوق داغیلدی؛ او بنم تقدیر و حسن نیتی آ کلامی، بن اونک بو اینجه اکنه منندار اولدم . باشقه هر هانکی محررلر آراسنده احتمال قیرغینلغه قادار و ارایله جک بو حادته بویله قاپاندی . صمیمیتمز بالاخره هر فرصته، حیاتنک بوتون صفحه لرنده وفا و صداقتده دوام ایتدی .

بو قیش باشنده کندینسه برکیجه « ملی صحنه » ده راست کلدیم . آخره دن عودت ایتمش، استانبولده برلشمشدی . کیم دیردی و ناصل اینانیلا بیلیردی که اوزمان بو قادار جانلی ، بو قادار زنده و کنج کورونهن بر آدم، بو قادار جابوق آرامزدن چکیله جک کیده جکدی ؟ ... آه، حیات بو ایسته ... بر وارز ، بر یوقز ... تحمل ایتمه لی .

احمد حکمت ، بوسوک کونلرده تقدیر و ستایشله موضوع بحث اولان نورجیلکه غلطه سرای سلطانیسنده ادبیات خوجهلفی درعهده ابتدکی زمان میل ابتد .
وبو بوبوک فکر اولا ، بالکیز تورکجه مزده عربی و فارسی قاعده لرك تحکمه آنی بر عصیاندن پیدا اولدی .

کندیسی ، رعایته مجبور اولدیغمز بوقاعده لری ایسته میور ، قبول ایتمه یور ،
وقالدیروب آتمی الزام ایدی یوردی .

بر کچه بوبوک آداده خالدضیا ، او ون بو بحث حقنده اوزون اوزون مناقشه ده
بولوندق . کندیسی بو فکره ، او قدار بوتون موجودیتله باغلانمشدی که ،
مناقشه به تحمل ایده میور ، طاشیور وجوشیوردی :

— جانم نه دیمک الله ، عشقنه دییوردی ؛ هایدی لسانمز فقیر اولدیغندن طبقی
فرانسزلرك و انگلیزلرك یادینی کی اجنبی کله لریخی آلام قوللانام ؛ بوقاعده لرك
نه ایشی وار ؟ بونره نهدن مجبور اولویورز ؟ فرانسزجه ده بر جوق لاتین کله لری
وار ، انگلیزجه ده بر جوق فرانسز کله لری اولدینی کی . . . محررلر بو کله لری
قوللانیورلر ، فقط انگلیزلر بوفرانسزجه کله لری فرانسز صرف ونحوی قاعده لرله
دکل ، صرف انگلیز قاعده لرینه کوره قوللانمایورلری ؟ بزم بو خالمر لسان
مسئله سندن چیقیورده عادتاً بر اسارت اولویور ؛ انسان قونوشدینی ، یازدینی
دیله حاکم اولمازسه نه به حکم ایده بیلیر !

ایشته بونوه درکه مرور زمانله و مختلف عوارض و شرائط تأثیری آلتنده
کنیشه مش ، درینلشمش ، یوکسلشمش ، اوزامش ، و بو کونکی بلند و محترم
تورک وارلفنک تملی تشکیل ایدن ملیت فکریخی دوغورمشدر .

بو اعتبارله ، احمد حکمت ساده جه بر ادیب اولمقله قالماش ، ادبیاتکده فوقه
یوکسه لرك ، بر نوع « ملی مرشد » موقعنه چیقمشدر . بو سببله درکه بوتون ادیبلرك
غبطه سنه لایقدر .

محمد رؤف